

sikerrel fővárosi zenekarokhoz. Ezzel egyidejűleg a vidéki karokon olykor fejtörést okoz a zenekari tárgyak hatékony működtetése, elsősorban a bizonyos szakokon hosszú évek óta megfigyelhető alacsony jelentkezési adatok, illetve az ebből eredő hallgatói létszám miatt. Szerencsénkre Győrben ezzel a tényezővel kevésbé kellett megküzdenünk az elmúlt évek során, stabilan tudtuk működtetni együtteseinket. Kiemelkedő tehetségeink szakmai fejlődését ugyanakkor a zenekari akadémiák keretein belül megvalósuló képzés sokkal hatékonyabban segíthetné. Szerintem egy ilyen, különben égetően szükséges képzést csak országos szinten gondolkodva tudnánk létrehozni. A fővárosban reálisnak tartanám, hogy a Zeneakadémia fogja össze a szálakat, míg vidéken inkább hivatásos zenekarok és művé-

zeti karok közös égisze alatt tartom megvalósíthatónak az akadémiákat. A képzés keretrendszerét a felsőoktatási intézményeknek és az érintett zenekaroknak ezért közösen lenne érdemes kidolgozni. Véleményem szerint a szakterület eddigi gyakorlatát, bevált egyeztetési folyamatait követve, a Zeneakadémia összefogó, koordináló szerepvállalásával lehetne ezt megvalósítani, s így középtávon el tudna indulni a zenekari muzikusok specifikus képzése hazánkban.

■ *Említette, hogy idén 25 százalékkal több hallgatót vettek fel, mint tavaly; most hány hallgatójuk van? Van elég olyan megfelelő képzettségű oktató, amennyi kell ehhez a megnövekedett létszámhoz? Indult új szakirány, és van esetleg olyan terület, aminek a megszüntetését tervezik?*

GILBERT DE GREEVE NYÍLT LEVELE

A zeneoktatás ügye a jelen körülmények között a legkiszolgáltatottabb helyzetbe került. A zenepedagógiát a szakma tudatosan vagy tudat alatt a *zeneipar kistestvérének* tekinti, s nem veszi figyelembe, hogy milyen *meghatározó szerepe* van az összes többi terület minőségének alakulásában. Mindezt a tapasztalat mondhatja velem, nem kis részben, amit a *Nemzetközi Kodály Társaság* elnökeként 12 éven át láttam magam körül.

Nem véletlenül használom a *zeneipar* kifejezést, ugyanis a „profi zene világában” az egyes ágazatok *üzleti* kapcsolatban állnak egymással, és kölcsönösen összefonódnak. Az *előadóművészi világ szereplői* – a zenekarok, opera és balett társaságok, impresszáriók, fesztiválok, stb. – összefonódnak az *alkotói világgal* – jutalékokkal, kiadók, zeneszerzőjogokkal foglalkozó szervezetekkel, könyvkiadással, kutatási projektek finanszírozásával. Sokmillió *üzletág a lemezkiadás* (különösen a könnyűzenei) valamint a *hangszer-készítés és értékesítés*... Nem kétséges, hogy világszerte valamennyi ágazat megszenvedti a jelenlegi helyzetet, a megkérdőjelezhető korlátozó intézkedések és a karantén hatásait. De számos lehetséges *menekülési útvonal* létezik, egyesek «kreatívabbak», mint mások...

Meglehetősen gyorsan jöttek létre ezen kezdeményezések. Például a zenekarok kamara-zenekarokként folytatták, és *online* koncertekbe kezdtek...akárcsak számos híres előadóművész. Mindannyian tudjuk. Mintha az lenne a tendencia, hogy csak a *vonósok kezdjenek újra* (megfelelő távolságban ülve egymástól?), miközben egy holland kutató azt állítja, hogy a rézfúvósok sem kockázatosabbak, ugyanis a hangszerben lévő levegő szűrte...Mindannyi jó kezdeményezés, kétség nem fér hozzá. Minden jobb, mint a *semmi*.

De legyünk őszinték. Ezek a megoldások csak *gyenge pótcselekvések* az igazihoz képest. Mert egy *TELJES ZENEKARNAK* kell előadnia a *zeneirodalom zenekarra írott remekműveit*... a *legelfogadhatóbb és legkényelmesebb körülmények közepette olyan koncertteremben, ahol*

nagy és értő közönség élvezheti a pazar előadást. Ugyanez érvényes az opera társulatokra is...Úgy gondolom, érthető, amit mondok.

Ami a *zenepedagógiát* illeti, ott más a helyzet. Tisztában vagyok azzal, hogy abban is van bizonyos fokú üzleti elem, különösen azokban az országokban, ahol a hangszeres zeneoktatás főleg „magánstúdiókban” zajlik, nem zeneiskolákban. De ez sokkal kevésbé jellemző, illetve kevesebb az összefonódás a zeneipar többi ágának üzleti felével. Ez különösen az *alapfokú ének-zeneoktatás* esetében fontos, amit az oktatás szerves részeként minden gyerek számára elérhetővé kell tenni. A zeneoktatásnak demokratikusnak kell lennie, nem lehet a kiváltságosoké.

A zeneoktatás nagyon kiszolgáltatott helyzetben van, és továbbra is komolyan aggódom amiatt, hogy az összes olyan „kreatív megoldás”, mint az *online tanítás, a hibrid oktatás*, illetve más „legjobb” megoldások tovább segítik a terület marginalizálódását még a vírus előtti időszaknál is jobban...Nagyon óvatosnak kell lennünk, és ne hagyjuk, hogy az „alkalmazkodási hajlandóság” visszajára süljön el a jövőben...

Önök jogosan tehetik fel a kérdést, mit értek az alatt, hogy visszajára sül el a jövőben. Engedjenek meg nekem egy kis kitérőt. 1970-ben, amikor az *Antwerpeni Állami Zeneakadémia* igazgatójává neveztek ki, a szabály így szólt: „2 növendék/óra”. 1979-ben a nagy olajválság és az azt követő gazdasági válság miatt a zeneoktatásra fordít-

– Idén szeptembertől 189 muzsikussal folytat tanulmányokat a Művészeti Kar Szólóhangszerek és Művészetelmélet, valamint Zenekari Hangszerek Tanszékén: alapképzésen 89, osztatlan tanárképzésen 64, hangszerművész és művésztanárképzésen 30, levelező tanárképzésen 6 fő. A Széchenyi István Egyetemen az átlagosnál több oktató jut ugyanannyi diákra, mint más intézményekben. A Művészeti Kar sem kivétel ez alól, de oktatói gárdánkkal, illetve óraadóinkkal el tudjuk látni évről évre gyarapodó feladatainkat.

Szeptemberben új képzést indítottunk, mivel idén már szaxofon szakra is lehetett jelentkezni a karunkon.

A tanárképzős rendszerben két évtizede még jól működő szolféztanári mellékszak a bolognai rendszer be-

vezetésével sajnos végleg megszűnt intézményünkben. Manapság a régióban jelentős nehézségekbe ütközik annak megoldása, hogy a zeneiskolai szolfézsórákat szakképzett tanárok tartsák. A szolféztanár-képzés feltámasztása ezért különösen fontos lenne.

Különben a meghirdetett szakok, szakirányok mind-egyikére volt idén jelentkezőnk, s minden szak, szakirány el is indulhat a sikeres felvételik eredményeként. Ezért az idei és korábbi adatok nyomán olyan képzést nem tudnék említeni, amelynek további működtetése kérdéses lenne.

■ *Milyen perspektívát nyújt az intézmény a tanárainak? Ön szerint megnyugtatóak az oktatók számára a feltételek?*

ható költségvetést erőteljesen csökkentették. A kormányzat ún. „terjeszkedési stopot” szabott ki. Ennek eredményeképpen hosszú várólisták jöttek létre a zeneiskolákban és a zeneakadémiákon. (Csak az Antwerpeni Zeneakadémia várólistájára 800 növendék került fel). Voltak kollégák, akik *átmenetileg* a két fő helyett fogadtak 3, 4 sőt 6 növendéket is egy órán, annak érdekében, hogy mindenki részesüljön az oktatásban. Nagyon „kreatív” megoldás, és képzelhetik a politikai döntéshozók mennyire elégedettek voltak. Többben a kollégáimmal együtt küzdöttünk ez ellen, és elleneztük a kormányzat költségvetési megszorításait. Az erre adott válasz a politika és sajnos több muzsikustársunktól az volt, hogy *„ugyan nem az ideális, de működik, és egyébként is csak ÁTMENETI”*. **A helyzet az, hogy ma Belgiumban az átmeneti-t iktatták törvénybe, ez lett a szabály, és a valaha híres belga zeneoktatás mára a múlté.**

Maga a zeneoktatás soha nem volt kiváltságos helyzetben a döntéshozók körében, és ez alatt kérem, hogy Önök is az óvodaitól kezdődően az általános iskolait, középiskolait és az egyetemi zeneoktatást értsék. Ennek legfőbb oka, hogy ez a *legdrágább oktatási forma* az egyéni oktatás miatt. Sokan, még a minket támogató oktatási miniszterek is megkérdőjelezték az egyéni oktatás fontosságát, és csaknem ellehetetlenítették...

A minőségi zeneoktatás jövője jóval nagyobb veszélynek van kitéve, mint a zeneipar többi ágáé. Gondoljanak az ausztrál kormány döntésére: *a kormány nem engedte az elmaradt koncertek megtartását, és duplájára emelte a művészeti képzés tandíját.*

Ez is mutatja, mennyire kiszolgáltatott helyzetben van a zeneoktatás, és minden helyesen gondolkodó zenésznek össze kellene fogni a jövő érdekében. Ugyanis, a nap végén, mindenki, a művészek, a karmesterek, kiadók, hangszerkészítők és -értékesítők, sőt a lemezkiadók is hasznot húzhatnak a zeneileg képzett tömegekből... Arról nem is beszélve, ami Kodály Zoltán meggyőződése volt, hogy a mindennapi oktatásba beépített jó minőségű zeneoktatás végül elvezethet ahhoz, hogy egy jobb világban éljünk.

Mindannyiunknak fontos, hogy visszatérjünk a „nor-

mális” kerékvágásba. Mindazonáltal, csak akkor fogunk mi, az emberiség visszatérni oda, ha vissza AKARUNK térni, és többé nem fogadjuk el a nem demokratikusan meghozott folytonos megszorító intézkedéseket, amelyek hatékonysága tudományosan nem igazolt. Még 6 hónap után sem.

Az viszont „kétségtelenül bebizonyosodott”, hogy a korlátozó intézkedések milyen romboló, pusztító hatással vannak az emberek személyes és szakmai életére: számos drámai következménnyel szembesülhetünk már eddig is társadalmi, gazdasági és családi téren, nem utolsósorban megemlítve az öngyilkosságok 600%-os emelkedését.

Sok évvel ezelőtt, a hidegháború tetőződésének idején olvastam ezt a mondatot: *„ennek a megrokkant világnak nem atomenergiával foglalkozó mérnökökre, hanem művészekre van szüksége...”* Ma ezt így mondhatnánk: *„ennek a megrokkant világnak nem vészjósló prófétákra van szüksége, hanem zenére...”* Néhai apám gyakran mondogatta, hogy milyen nagy szüksége volt a világnak a háború után a zene gyógyító erejére, a zene szépségére.

Azt gondolom, ma is ezt mondaná.

Persze ez mindössze az én véleményem, és mindenkinek szíve joga nem egyetérteni velem. De abban bízom, hogy őszintének veszik az igyekezetet, amellyel a problémákra igyekszem a figyelmet terelni.

Gilbert De Greeve zongoraművész,

címzetes igazgató, Állami Zeneakadémia Antwerpen, Belgium
címzetes professzor, Királyi Konzervatórium
Antwerpen, Belgium
korábbi elnök, Nemzetközi Kodály Társaság

Antwerpen, 2020. augusztus 31.

A nyílt levél a Parlando című internetes folyóiratban jelent meg először. Köszönjük a közlés jogát!

Közreadta és angolból fordította: Tóth Teréz

(Az itt közölt levél a szerző e témában írott harmadik levelének rövidített változata. A szerk.)